

Mart Rannut

Hüüdmine ümber Katariina

Tallinna Ülikooli Katariina Kolledži (helltavalt Katja) moodustamise kava on tekitanud erutust. Ehk isegi liialt, sest võrreldes meie vene gümnaasiumide keelereformi, Tallinna ingliskeelseks muutmise plaani või ETV venekeelse programmi loomisega ei ole Katariina Kolledži ja sinna plaanitava mõnesaja üliõpilase kujul tegemist just olulise nihkega ei meie keelekeskkonnas ega ka Tallinna linnas, kus niigi rohkem kui 4000 üliõpilast õpib vene keeles. Suur vapustus poleks see ka Tallinna Ülikoolis, kus Katja üliõpilaste arv moodustaks vaid mõne protsendi kogu üliõpilaskonnast.

Katja ümber toimuv hüüdmine vajab võimalikult mitme kandi pealt vaatamist, et kõik hüüdjad saaks ära fikseeritud. Lihtsustatult võiks arvata, et hüüdmine käib rahvustunnuse alusel, aga võta näpust, pilt on hulga sogasem. Eestlaste hulgas on nii edendajaid kui vastalisi, argumente jätkub mõlemal poolel. Seevastu on venekeelne huvirühm ühtlasem, kuigi domineerivad siin Reformierakonna poliitikud, kelle hulgast Sergei Ivanov valimistel jõudnud Katja juba ära lubada. Selge see, et meie venekeelne elanikkond on Katariinast huvitatud, nähes siin võimalust suurendada puhtvenekeelset õpet kõrgharidusruumis. Lisaks annaks see väljundi sellele osale venekeelsest intelligentsist, kes ei ole eestikeelses kõrgharidusruumis ei õppides ega õpetades konkurentsivõimeline. Samas eeldab see, et Eesti riik jätkab venekeelse kirjaoskuse tootmist venekeelses koolis masstasemel ka edaspidi.

Seevastu kuulutab tagasihoidliku vene poliitikute pingiga Isamaad esindav haridusminister Lukas kolledžile riiklikust kaasavarast ilmajätmist. Põhjus on selge: hoolimata mesimagusatest integratsiooni-juttudest võib Katja kui teoreetiliselt integratsiooni soodustav mehhanism mõne hakkaja venemeelse tegelase juhtimisel muutuda hoopis Eesti riigile vastutöötamise kohaks, nagu meil kombeks saanud. Olgu siinkohas hoiatav näide meie maksumaksja taskust rahastatav Raadio 4, mille jutusaadetes Eestit kui väikest riiki, kes suure Venemaaga käituda ei oska, pidevalt alavääristatakse. Karta on, et mõne venelasest poliitiku

juhtimisel suudetakse sama meelsus saavutada ka uues kolledžis. Olgem ausad: tegelikult huvitab neid oma valijaskond, Katja kasu ühiskonnale ning selle kvaliteet on siin teisejärguline.

Katja on Lukasele ebamugav nähtus: nimelt poleks seda sündinudki, kui meie vene üldhariduskool suudaks õpilased keeleliselt ja meeleliselt integreerida. Seda pole aga ministeerium suutnud korraldada ega tegele sellega praegugi, pigistades silma kinni ühe olulisema inimõiguspõhimõtte – võrdsete võimaluste tagamisel. Selle tagajärjel õpivad vaid kõige andekamad vene koolide lõpetajad eesti rühmades, kui nad just välismaale pole läinud. Enamik vene koolide lõpetajatest hoiab eestikeelsest kõrgharidusest kaarega eemale. Selle venelaste teise ešeloni (60 protsenti vene üliõpilastest) on siiani ära korjanud erakõrgkoolid. Seal siis neid õpetatakse, kuidas osatakse, kuid üldjuhul Eesti tööturul “teised” oma keelepuude tõttu ei läbi ei löö. Nüüd üritab Katja osa üliõpilasi ära meelitada, lubades neile lisaks erialastele teadmistele ka korralikku eesti keele oskust. Eestile oleks kahtlemata kasulik, kui see rühm saaks mõne aastaga Katja kaisus keele suhu ning muutuks tööturul konkurentsivõimeliseks. Hea tahtmise korral pole ülesanne keeruline: selleks on maailmas loodud mitmeid kakskeelseid õppekavu, mille rakendamine Katja kallal võiks olla päris meeldiv tegevus. Soovitaksin siin nn üleminekuprogrammi, mis mujal maailmas ennast juba tõestanud.

Teisest kandist paistab Katja varjus toimuvat Tallinna ja Tartu Ülikooli järjekordne mõõduvõtmine. Nimelt algatas seekordse raundi mitte just erapooletu Eesti Keelenõukogu (EKN), kes rohkem tuntud kui Tartu Ülikooli ja selle väidetava allasutuse Haridus- ja Teadusministeeriumi hääletoruke. Oma avalikus kirjas jätab EKN targu mainimata Katja kaksikvenna – eestikeelse Tartu Ülikooli Narva Kolledži, kus koosolekuid peetakse vene keeles, sest muidu ei saa rahvas aru.

Hoolimata hüüdmisest on Katariina olemas praegu vaid idee tasemel. Selle moodustamise vormist sõltub, millisel hüüdjal on õigus.

Autor on Tallinna Ülikooli dotsent.